

Samling af Afgørelser

Sag C -435/17

**Argo Kalda Mardi talu
mod
Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA)**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tartu Halduskohus)

»Præjudiciel forelæggelse – fælles landbrugspolitik – direkte betalinger – forordning (EU) nr. 1306/2013 – artikel 93 og 94 – bilag II – krydsoverensstemmelse – landbrugs- og miljømæssig stand – mindstekrav – en medlemsstats gennemførelse – pligt til vedligeholdelse af »fredede gravsteder« – rækkevidde«

Sammendrag – Domstolens dom (Tredje Afdeling) af 7. august 2018

1. *Landbrug – fælles landbrugspolitik – ordninger for direkte støtte – fælles regler – minimumskrav for god landbrugs- og miljømæssig stand – pligt til bevarelse af landskabstræk – national lovgivning, der pålægger vedligeholdelse af stengrave – lovlig*

(Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1306/2013, art. 93, stk. 1, art. 94 og bilag II; Rådets forordning nr. 1782/2003, bilag IV)

2. *Landbrug – fælles landbrugspolitik – ordninger for direkte støtte – fælles regler – lovgivningsbestemte forvaltningskrav – god landbrugs- og miljømæssig stand – pligt til at overholde disse krav – rækkevidde – gælder for hele landbrugsbedriften*

[Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1306/2013, art. 72, stk. 1, litra a), art. 91, stk. 1 og 2, art. 93, stk. 1, og art. 94, samt forordning nr. 1307/2013, art. 4, stk. 1, litra b), c) og e)]

1. Artikel 93, stk. 1, og artikel 94 i og bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at en medlemsstat som standard vedrørende den i dette bilag II omhandlede gode landbrugs- og miljømæssige stand pålægger på et landbrugsareal at bevare stengrave, hvis flytning medfører en tilsidesættelse af en sådan standard og dermed en nedsættelse af de skyldige betalinger til den pågældende landbruger.

I lighed med det i bilag IV til forordning nr. 1782/2003 fastsatte omfatter standarden GLMS 7, der fremgår af bilag II til forordning nr. 1306/2013, og hvis hovedemne har overskriften »Landskab, minimumsniveau for vedligeholdelse«, bevarelse af landskabstræk blandt de krav og standarder, der skal overholdes i denne henseende. Blandt de særlige landskabstræk, der er omfattet af bilag II til den sidstnævnte forordning, er hække, vandhuller, grøfter og træer i rækker, i grupper eller enkeltstående og markbræmmer og terrasser. Da begrebet »landskabstræk« ikke er defineret i forordning nr. 1306/2013, er det nødvendigt at fortolke det, som gjort af generaladvokaten i punkt 26 i sit forslag

til afgørelse, under hensyntagen til dets almindelige betydning såvel som den sammenhæng, hvori det normalt anvendes (jf. i denne retning dom af 16.7.2009, Horvath, C-428/07, EU:C:2009:458, præmis 34).

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at en indskrænkende fortolkning af begrebet »landskabstræk«, som især udelukker de dele, der er opstået som følge af menneskelig indgriben, vil være i strid med det skøn, som medlemsstaterne er tildelt, når de i henhold til denne forordnings artikel 94 skal fastsætte deres minimumskrav for god landbrugs- og miljømæssig stand (jf. i denne retning dom af 16.7.2009, Horvath, C-428/07, EU:C:2009:458, præmis 37). I denne forbindelse har Domstolen fastslået, at landskabstrækkene udgør fysiske bestanddele af miljøet, og at kravene vedrørende bevarelse af disse særlige kendetegn skal bidrage til deres bevarelse i egenskab af fysiske bestanddele (dom af 16.7.2009, Horvath, C-428/07, EU:C:2009:458, præmis 41). Bevarelsen af stengrave bidrager til at beskytte en medlemsstats kulturelle og historiske monumenter som fysiske bestanddele af miljøet.

(jf. præmis 41 og 43-47 samt domskonkl. 1)

2. Artikel 72, stk. 1, litra a), artikel 91, stk. 1 og 2, artikel 93, stk. 1, og artikel 94 i forordning nr. 1306/2013 samt artikel 4, stk. 1, litra b), c) og e), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 af 17. december 2013 om fastsættelse af regler for direkte betalinger til landbrugere under støtteordninger inden for rammerne af den fælles landsbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 637/2008 og Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 skal fortolkes således, at de forpligtelser vedrørende god landbrugs- og miljømæssig stand, der er fastsat i forordning nr. 1306/2013, skal overholdes på hele landbrugsbedriften og ikke kun på det landbrugsareal, for hvilket der konkret ansøges om betaling.

For det første skal de krav, der følger af disse regler, i overensstemmelse med 54. betragtning til denne forordning knyttes til landbrugsvirksomheden eller landbrugsbedriftens jorder, hvilket fører til en forpligtelse til ligeledes at overholde disse regler på jorder, der ikke længere anvendes til landbrugsproduktionsformål, som det fremgår af den nævnte forordnings artikel 94. For det andet ville der, såfremt den manglende overholdelse af de nævnte regler kun blev straffet, hvis den manglende overholdelse vedrørte et landbrugsareal, for hvilket der var ansøgt om støtte, være en risiko for, at landbrugerne foretog omgåelse af reglerne om krydsoverensstemmelse. Som generaladvokaten har anført i punkt 58 i forslaget til afgørelse, vil det med henblik herpå være tilstrækkeligt, at en landbruger for et år i sin ansøgning om støtte ikke inddrager et landbrugsareal, der indeholder et landskabstræk, som er ubelejligt for vedkommendes virksomhed, og som således kan flyttes eller fjernes, inden dette areal det følgende år omfattes af landbrugerens ansøgning om støtte, uden at personen risikerer nogen administrativ sanktion.

(jf. præmis 53-55 og domskonkl. 2)